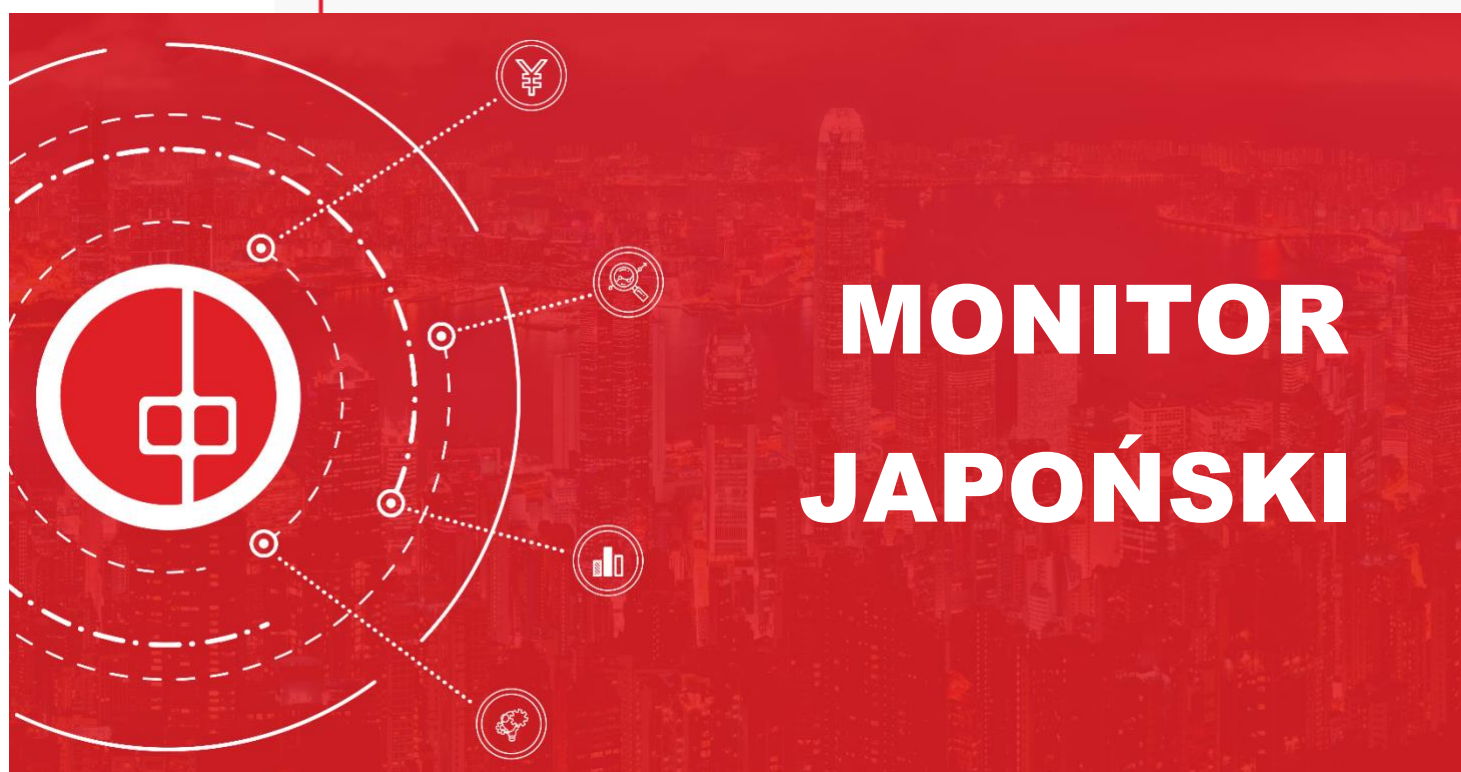

WRZESIEŃ 2020

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej.

dr Marcin Socha

UNIWERSYTET ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

WRZESIEŃ 2020

ABE SHINZŌ USTĘPUJE ZE STANOWISKA

Najważniejszym wydarzeniem we wrześniu był wybór Sugi Yoshihide na nowego premiera Japonii. Warto również przyrzeć się dynamice relacji chińsko-japońskich oraz wizycie byłego premiera Moriego na Tajwanie.

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

7 września: Japonia nie jest odpowiedzialna za katastrofę ekologiczną. Premier Republiki Mauritiusu Pravind Jugnauth podziękował za wsparcie japońskiego rządu w procesie zwalczania skutków wycieku ropy naftowej. W wyniku katastrofy japońskiego statku transportowego MV Wakashio do oceanu dostało się 1000 ton ropy naftowej. Japoński Minister Spraw Zagranicznych potwierdził gotowość do dalszego wsparcia działań lokalnych. Na początku miesiąca rząd Mauritiusu poprosił Japonię o wsparcie w wysokości 34 milionów USD.

8 września: wybory nowego premiera Japonii w toku. W wyborach na nowego premiera startuje trzech kandydatów: Ishiba Shigeru oraz Kishida Fumio (Przewodniczący Rady Badań Politycznych PLD) zapowiadają zmianę kierunku politycznego. Trzeci kandydat, Sekretarz Gabinetu Suga Yoshihide, obiecuje kontynuację polityki premiera Abe. Suga ma największe szanse na zwycięstwo po uzyskaniu poparcia większości frakcji PLD.

10 września: Japonia poszukuje alternatywnych rozwiązań obronnych. Po wstrzymaniu procesu budowy lądowego systemu tarczy antyrakietowej Egida, japoński rząd kontynuuje debatę dotyczącą alternatywnych środków obrony. Jednym z proponowanych rozwiązań jest zakup systemu ochrony antybalistycznej zainstalowanego na okrętach. Rozpoczęto już nieoficjalne rozmowy z wykonawcami ze Stanów

Zjednoczonych. Zdaniem ekspertów takie rozwiązanie nie będzie w stanie zapewnić ochrony przez wszystkie dni w roku.

10 września: Edano Yukio szefem największej partii opozycyjnej. Edano Yukio, który pełnił funkcję rzecznika rządu w Partii Demokratycznej, stanął na czele największej partii opozycyjnej. W sierpniu doszło do połączenia Demokratycznej Partii dla Ludzi (DPP) z Konstytucyjną Partią Demokratyczną (CDP), której przewodził Edano.

11 września: właściciel statku transportowego zapowiedział wsparcie finansowe w celu usunięcia skutków wycieku ropy naftowej. Firma Mitsui OSK Lines Ltd. przekaże 9,42 miliona USD na usunięcie skutków wycieku ropy naftowej u wybrzeży Republiki Mauritiusu. Japońska spółka wyczarterowała statek, który przewoził ropę naftową do Japonii. Firma zapowiedziała chęć nawiązania długoterminowej współpracy z lokalnymi organizacjami, odpowiedzialnymi za usuwanie skutków katastrofy. Japoński rząd również zapowiedział wsparcie w tym zakresie.

11 września: Chiny „zagrożeniem dla bezpieczeństwa Japonii”. Minister obrony Kōno Tarō stwierdził, że Chiny stały się poważnym zagrożeniem dla bezpieczeństwa Japonii, w związku z silniejszą obecnością na Morzu Wschodniochińskim.

11 września: kandydat na premiera zapowiada podwyżkę podatku VAT. W jednym z wywiadów Suga Yoshihide, kandydat na premiera, stwierdził, że w przyszłości będzie konieczne kolejne podwyższenie podatku VAT. Sytuacja ta jest naturalną konsekwencją zmniejszającej się populacji Japonii.

12 września: ustępujący premier Abe zapowiada zmiany w polityce obronnej. Tuż przed ustąpieniem ze stanowiska Abe Shinzō zapowiedział, że po jego odejściu nowy rząd do końca roku wprowadzi w życie strategię, której celem jest odparcie zagrożenia balistycznego ze strony Korei Północnej. Wśród proponowanych zmian może znaleźć się opcja przyznania Siłom Samoobrony pozwolenia na prewencyjne uderzenie pociskami balistycznymi na terytorium wroga. Nowa strategia ma również wypełnić lukę powstałą po zablokowaniu procesu budowy lądowej tarczy antyrakietowej.

14 września: Suga Yoshihide nowym premierem Japonii. Członkowie Partii Liberalno-Demokratycznej wybrali Sugę Yoshihide na stanowisko premiera. Nowy szef rządu uzyskał znaczną przewagę w obu Izbach Parlamentu. Poparło go 314 członków Izby Reprezentantów i 142 członków Izby Radców. Wybór Sugi, który jest uznawany za bliskiego współpracownika ustępującego premiera Abe, oznacza najprawdopodobniej kontynuację najważniejszych kierunków politycznych poprzedniego gabinetu. Suga Yoshihide zapowiedział koncentrację działań na walce z pandemią COVID-19.

15 września: kierownictwo PLD rozważa organizację wcześniejszych wyborów. Po wyborze nowego premiera, część liderów PLD, włączając w to wicepremiera Asō Tarō, rozważa wcześniejsze rozwiązanie parlamentu. U podstaw wcześniejszych wyborów ma leżeć organizacja Igrzysk Olimpijskich w Tokio w przyszłym roku.

16 września: premier Suga przedstawia nowy gabinet. Zgodnie z obietnicami przedwyborczymi stanowiska utrzymała większość ministrów: minister finansów Asō Tarō, minister spraw zagranicznych Motegi Toshimitsu, minister środowiska Koizumi Shinjirō oraz minister edukacji Hagiuda Koichi. Nowym ministrem zdrowia został Tamura Norihisa, a na czele ministerstwa sprawiedliwości stanie Kamikawa Yoko. Oboje pełnili już funkcje ministerialne podczas pierwszej kadencji Abe Shinzō. Na czele Ministerstwa Obrony stanął Kishi Nobuo, młodszy brat premiera Abe. Były minister zdrowia Kato Katsunobu, który należy do bliskich współpracowników premiera Abe, został Sekretarzem Gabinetu. Nikai Toshihiro, pozostanie na stanowisku sekretarza generalnego PLD a Sugita Kazuhiro na stanowisku zastępcy sekretarza gabinetu premiera.

17 września: minister finansów zapowiada reformy systemu bankowego. Minister Asō Tarō będzie nakłaniał regionalne japońskie banki do wprowadzenia reform, które mają przygotować system do realiów związanych ze zmniejszającą się populacją. Wśród proponowanych rozwiązań znajdują się propozycje fuzji i likwidacji części banków. Japońskie banki cierpią z powodu długiego okresu bardzo niskich stóp procentowych.

17 września: zmiana na stanowisku premiera okazją do polepszenia relacji z sąsiadami. Przywódcy Chin, Rosji i Korei Południowej wyrazili nadzieję na poprawę relacji z Japonią po zmianie na stanowisku premiera. Przewodniczący Xi Jinping stwierdził, że Japonia i Chiny powinny dążyć do „stworzenia relacji odpowiadających nowej erze”. Prezydent Putin wyraził gotowość do kontynuowania trwających rozmów pokojowych.

18 września: zmiana na stanowisku premiera okazją do polepszenia relacji z Chinami. Nikai Toshihiro, który ponownie objął stanowisko sekretarza Partii Liberalno-Demokratycznej stwierdził, że należy wrócić do planów organizacji wizyty Xi Jinpinga w Japonii. Nikai, który reprezentuje chińską szkołę biurokratów, zabiegał już w ostatnich miesiącach o poprawę relacji z Pekinem.

18 września: nowy rząd startuje z poparciem 65%. Badania opinii publicznej pokazały wysokie poparcie dla nowego gabinetu Sugi Yoshihide. Początkowe poparcie wielkości 65% to jeden z trzech najlepszych wyników ostatnich dwudziestu lat. Większe poparcie na początku rządów mieli tylko Koizumi Jun'ichiro oraz Hatoyama Yukio. Wśród największych powodów poparcia dla nowego premiera pada

stwierdzenie, że jest on lepszym kandydatem niż jego konkurenci w wyborach.

19 września: Abe Shinzō odwiedza świątynię Yasukuni. Były premier, zaledwie kilka dni po ustąpieniu ze stanowiska, odwiedził świątynię Yasukuni. Była to jego pierwsza od 7 lat wizyta w miejscu, które jest postrzegane przez Chiny i Koreę Południową jako symbol japońskiego militarizmu i nacjonalizmu.

19 września: były premier Japonii z wizytą na Tajwanie. Były premier Mori Yoshiro złożył wizytę na Tajwanie by wziąć udział w pogrzebie prezydenta Lee Teng-hui. Mori poinformował prezydent Tajwanu Tsai Ing-wen, że nowy premier Suga Yoshihide chciałby odbyć z nią rozmowę telefoniczną. Moriemu towarzyszyło dziewięciu japońskich polityków, reprezentujących różne partie. Wśród nich znalazł się Kishi Nobuo, brat premiera Abe Shinzō, który będzie pełnił funkcję ministra obrony w nowym gabinecie Sugi.

21 września: premier Suga i prezydent Trump będą zacieśniać współpracę sojuszniczą. Podczas rozmowy telefonicznej przywódcy państw sojuszniczych potwierdzili chęć dalszego rozwijania współpracy w zakresie bezpieczeństwa oraz w walce z epidemią COVID-19. Potwierdzono również współpracę w obliczu zagrożenia ze strony Korei Północnej. Była to pierwsza rozmowa nowego premiera z zagranicznym przywódcą.

22 września: kolejny rekordowy budżet obronny. Ministerstwo Obrony przedstawiło projekt kolejnego rekordowego budżetu obronnego, którego wielkość ma przekroczyć 51,8 miliarda USD. Wśród planowanych wydatków znalazł się plan budowy nowego systemu obrony antyrakietowej zainstalowanego na okrętach morskich.

23 września: premier Suga zapowiada utworzenie nowej agencji ds. cyfryzacji. Do końca 2020 roku rząd ma przedstawić projekt utworzenia nowej agencji ds. cyfryzacji. Jej celem będzie digitalizacja większości procedur administracyjnych. Pomysł jest odpowiedzią na problemy wielu obywateli, którzy nie mogli skorzystać z licznych usług i procedur w związku

z pandemią COVID-19. Główną barierą są różnice w systemach biurokratycznych i procedurach stosowanych w poszczególnych ministerstwach

i regionach. Systemy te mają zostać ujednoczone. Kolejnym krokiem ma być promocja cyfryzacji sektora prywatnego w tym edukacji i ochrony zdrowia.

24 września: pierwsza rozmowa nowego premiera z prezydentem Korei Południowej. Premier Suga Yoshihide w rozmowie z prezydentem Moonem mówił o konieczności naprawy relacji dwustronnych. Suga

stwierdził, że Korea Południowa jest ważnym sąsiadem Japonii i oba państwa dzielą wspólne wartości i interesy. Zdaniem nowego premiera Japonii to Korea Południowa powinna „stworzyć możliwość” powrotu do konstruktywnego dialogu.

24 września: panel ds. bezpieczeństwa rekomenduje wzmocnienie obrony wokół wysp Senkaku. Parlamentarny zespół ds. bezpieczeństwa narodowego przedłożył premierowi propozycje zwiększenia japońskiej kontroli wód otaczających wyspy Senkaku. Wśród propozycji znalazł się pomysł organizowania wspólnych manewrów z udziałem marynarki Stanów Zjednoczonych. Rekomendacje zostały przygotowane w odpowiedzi na zwiększoną obecność chińskich jednostek w pobliżu spornych wysp.

24 września: Japonia, Brazylia, Niemcy i Indie wzywają do reformy Rady Bezpieczeństwa ONZ. Przedstawiciele czterech państw ubiegających się o status stałego członka w RB ONZ wezwali do wznowienia negocjacji dotyczących reformy instytucji. Wspólne stanowisko mówi o konieczności reformy organizacji, tak aby ta lepiej odzwierciedlała współczesne realia międzynarodowe. Rozmowy dotyczące reformy RB ONZ trwają od roku 2009, lecz nie przyniosły do tej pory oczekiwanych rezultatów.

26 września: premier Suga zapewnia o organizacji IO w przyszłym roku. Podczas przemówienia adresowanego do ONZ premier Japonii zapewnił o swojej determinacji do organizacji Igrzysk Olimpijskich w przyszłym roku. Zdaniem szefa japońskiego rządu sukces igrzysk będzie symbolem pokonania pandemii w skali globalnej. Badania nastrojów społecznych pokazują, że większość Japończyków nie uważa, że olimpiadę uda się zorganizować zgodnie z planem.

26 września: rozmowa premiera Sugi z przewodniczącym Xi Jinpingiem. Podczas rozmowy telefonicznej przywódcy dyskutowali o konieczności wspólnego rozwiązywania problemów w relacjach dwustronnych. Premier Japonii poruszył kwestię silniejszej obecności chińskich okrętów wokół spornych wysp Senkaku oraz sytuacji w Hongkongu. W październiku ma dojść do spotkania ministrów spraw zagranicznych obu państw.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

4 września: nowy ambasador Japonii w Słowacji rozpoczyna misję. Minister Spraw Zagranicznych Słowacji Ivan Korčok, przyjął nowego ambasadora Japonii, Nakagawę Makoto. Słowacki rząd próbuje przyciągnąć więcej japońskich inwestycji o wyższej wartości dodanej.

9 września: rozpoczęto budowę nowej fabryki Toshiba Carrier Air-Conditioning w Gnieźnie. W ceremonii wmurowania kamienia węgielnego pod budowę nowej fabryki Toshiba Carrier Air-Conditioning Europe wzięli udział przedstawiciele ambasady Japonii w Warszawie, polskiego Ministerstwa Rozwoju oraz przedstawiciele władz lokalnych. Japoński koncern buduje w Gnieźnie nowy zakład produkcji systemów grzewczych i bojlerów wyposażonych w energooszczędne pompy ciepła, w celu wzmocnienia swej pozycji na rynku europejskim. Produkcja rozpocznie się w pierwszej połowie 2021 roku.

16 września: premier Orban zaprasza premiera Sugę do złożenia wizyty. Węgierski przywódca w liście gratulacyjnym dla nowego premiera Japonii zaprosił go do złożenia oficjalnej wizyty na Węgrzech.

24 września: spotkanie ambasadora Kawady Tsukasy z ministrem klimatu. Minister klimatu Michał Kurtyka spotkał się z Ambasadorem Japonii Kawadą Tsukasą w związku z zakończeniem jego misji w Polsce. Ambasador Kawada przyczynił się do wzmocnienia współpracy energetycznej pomiędzy Polską a Japonią. Problematyka współpracy energetycznej jest wpisana w Plany Działania w ramach rozwoju Partnerstwa Strategicznego między Polską a Japonią.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

3 września: Japonia nowym centrum finansowym Azji? Japonia próbuje przyciągnąć jak najwięcej instytucji finansowych, które opuszczają Hongkong z powodu problemów politycznych i prawnych. Japoński rząd będzie zapewniał wsparcie w języku angielskim, którego celem ma być łatwe rozpoczęcie działalności.

11 września: plan budowy portu kosmicznego na Okinawie. Władze prefektury Okinawa oraz firma PD AeroSpace Ltd. rozpoczną współpracę mającą na celu przekształcenie lotniska Miyako Shimojishima w miejsce startu turystycznych lotów kosmicznych. Firma zakłada uruchomienie pierwszych komercyjnych lotów w kosmos już w roku 2025. Koszt lotu dla jednej osoby ma wynosić 141 000 USD.

15 września: Japonia i inne państwa azjatyckie zawieszają import niemieckiej wieprzowiny. Po wykryciu na terenie Niemiec ogniska Afrykańskiego Pomoru Świń Japonia, Chiny i Korea Południowa wstrzymały import wieprzowiny z tego kraju. W zeszłym roku Japonia importowała ponad 40 000 ton wieprzowiny z Niemiec co pokrywało 3,3% całkowitego zapotrzebowania.

27 września: pierwszy transport błękitnego moniak z Arabii Saudyjskiej do Japonii. Błękitny amoniak jest paliwem, które powstaje w

wyniku przetworzenia węglowodanów na wodór i amoniak przy jednoczesnym usunięciu dwutlenku węgla. Powstałe paliwo może być spalane w elektrociepłowniach przy zerowej emisji dwutlenku węgla. Firma Saudi Aramco potwierdziła wysłanie pierwszego transportu błękitnego amoniaku do Japonii.

30 września: NTT przejmuje Docomo. Japoński koncern telekomunikacyjny NTT wykupi większość akcji konkurencyjnej spółki Docomo za kwotę 40 miliardów USD. Przejęcie ma być związane z planami nowego premiera Sugi Yoshihide, który dąży do zmniejszenia opłat za usługi telekomunikacyjne. Po przejściu Docomo NTT będzie mogło zaoferować klientom niższe stawki za połączenia telefoniczne i dostęp do internetu.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem we wrześniu był wybór Sugi Yoshihide na stanowisko premiera Japonii. Wybór Sugi, który otrzymał poparcie niemal 80% członków PLD uprawnionych do głosowania, jest przez większość obywateli postrzegany jako najlepsza alternatywa oraz oznaka stabilności na scenie politycznej. W swoich przemówieniach nowy premier mówi o kontynuacji kursu wytyczonego przez premiera Abe Shinzō. Suga zapowiedział utrzymanie założeń strategii Abenomics, wprowadzonej w celu zakończenia długotrwałego okresu stagnacji gospodarczej. O chęci utrzymania status quo świadczy również kształt nowego rządu. Utrzymanie większości ministrów oraz część nowych mianowań jest wypadkową konieczności spłacenia długu wyborczego zaciągniętego podczas zabiegania o poparcie wśród najważniejszych obozów koalicji rządzącej, oraz dążenia do utrzymania równowagi sił wewnątrz PLD. Warto zwrócić uwagę na najbliższe otoczenie premiera, które składa się głównie z bliskich doradców i współpracowników Sugi i ustępującego premiera Abe. Taki wybór wskazuje na próbę kontynuacji procesu umacniania pozycji premiera

względem szefów resortów oraz jego izolację od wpływów pozostałych liderów PLD.

Wybór Sugi na stanowisko premiera Japonii pociąga za sobą wiele pytań dotyczących przyszłego kształtu japońskiej polityki zagranicznej. Co ciekawe większość liderów z regionu Azji Wschodniej, oceniło zmianę na stanowisku premiera jako okazję do poprawy relacji dwustronnych. Po pierwszych tygodniach rozmów z przywódcami innych państw wygląda na to, że najtrudniejszym wyzwaniem może okazać się próba ułożenia relacji z Chinami. Premier Abe, który zaledwie kilka dni po ustąpieniu ze stanowiska odwiedził kontrowersyjną świątynię Yasukuni, był postrzegany jako polityk o rewizjonistycznych i prawicowych poglądach. Postać Sugi Yoshihide nie budzi tak silnych emocji związanych z problemami historycznymi. Otoczenie premiera bliskimi współpracownikami Abe Shinzō może oznaczać, że nowy przywódca będzie miał problemy z powstrzymaniem prawicowych członków PLD przed próbami zaostrzenia relacji z Pekinem. Pierwsza rozmowa telefoniczna Sugi z przewodniczącym Xi pokazała gotowość do dalszej poprawy relacji dwustronnych. Z drugiej strony jednak przywódcy zwrócili uwagę na najważniejsze problemy, które muszą zostać rozwiązane, by taki proces miał szanse powodzenia. Japonia jest przede wszystkim zaniepokojona coraz większą obecnością Chin w pobliżu wysp Senkaku. Chińskie prowokacje napędzają debatę dotyczącą dalszych wydatków zbrojeniowych i przyznania Siłom Samoobrony dodatkowych uprawnień. Władze w Pekinie są zaniepokojone wizytą byłego premiera Moriego na Tajwanie, który miał w imieniu premiera Sugi poprosić prezydent Tsai Ing-wen o rozmowę telefoniczną. Na Tajwan pojechał również młodszy brat premiera Abe, Kishi Nobuo, który będzie pełnił funkcję ministra obrony w gabinecie Sugi. W odpowiedzi przedstawiciel chińskiego MSZ Wang Wenbin wezwał japoński rząd do respektowania „polityki jednych Chin”.

Niezależnie od tego, czy premier Suga będzie aktywnie zabiegał o polepszenie relacji z Chinami, czy też będzie podążał za głosem bardziej radykalnych doradców, o przyszłości relacji chińsko-japońskich mogą zadecydować coraz głębsze podziały wewnątrz PLD. Część obozu rządzącego wyraźnie opowiada się za wznowieniem procesu naprawy stosunków bilateralnych z Pekinem, zapoczątkowanego przez premiera Abe. Sekretarz Generalny PLD Nikai Toshihiro stwierdził, że nowy rząd powinien wznowić rozmowy zmierzające do organizacji wizyty Xi Jinpinga w Japonii. Nikai, który jako pierwszy z liderów PLD udzielił poparcia nowemu premierowi, może mieć istotny wpływ na formułowanie polityki względem Pekinu. Jednocześnie, grupa członków partii rządzącej domaga się całkowitego zerwania rozmów na ten temat, powołując się na łamanie praw człowieka w Hongkongu.

OŚRODEK
SPRAW
AZJATYCKICH

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

